

Zanimive najdbe na tujem v Sloveniji obročkanih ptičev

Some interesting foreign recoveries of birds ringed in Slovenia

Dare ŠERE

Na Danskem že zdaj potekajo organizacijske priprave na mednarodno konferenco, načrtovano za jesen 1999 in posvečeno stoti obletnici obročkanja. Leta 1899 je prof. Mortensen na Danskem uvedel obročkanje ptičev z namenom, da se razreši skrivnostni naravni pojav ptičjih selitev. Obročkanje se je uspešno razširilo skoraj po vseh tedanjih deželah in tako je bil leta 1926 ustanovljen tudi Ornitološki observatorij v Ljubljani. V tem pretečenem času pa je prišlo, tako pri nas kot drugod, do velikanskih sprememb na tem področju ornitologije.

V naslednjem kratkem prispevku so predstavljene samo nekatere pomembne najdbe v Sloveniji obročkanih ptičev in kasneje ugotovljenih na tujem. Omenjene najdbe so pomembne, ker vključujejo tudi naše gnezdeče ptiče ali njihove mladiče. Ne glede na izvor obročka pa lahko le na osnovi zbranih podatkov o najdbah neke vrste po vsej Evropi napravimo pravi Atlas selitvenih poti. Če hočemo spoznati pravi pomen obročkanja in najdb tudi pri nas, je treba objaviti tudi druge naše najdbe, katerih objavo že pripravljamo.

Pri vsaki najdbi so med drugim navedeni številka obročka, datum in kraj obročkanja, obročkovalec in datum, kraj in država, kjer je bil ptič najden. V oklepaju navajam število dni, ki so minili od dneva obročkanja do dneva najdbe, razdaljo med krajema v kilometrih, smer selitvene poti v stopinjah in v straneh neba. Pri vsaki navedeni najdbi je kratek komentar, ki govori o pomembnosti te najdbe. Številka pred vrsto ptiča se ujema s številko na zemljevidu.

1. Bela štoklja *Ciconia ciconia*, LJUBLJANA 11920.

Obročkal jo je Franc Bračko v gnezdu 28. junija 1994 v Lovrencu na Dravskem

polju. Ustreljena je bila 7. aprila 1997 v LIBANONU, ko se je že vračala s prezimovanja (1014 dni / 2208 km / 137° / SE). To je druga najdba obročkane slovenske bele štoklje (prva je bila zabeležena v Izraelu) in kasneje ugotovljene na Bližnjem vzhodu.

2. Divja grlica *Streptopelia turtur* LJUBLJANA 104262.

V Bizoviku pri Ljubljani jo je obročkal Jože Bricelj st. 21. maja 1978. Na otoku Zakynthos v GRČIJI so jo ustrelili lovci 28. aprila 1980 (707 dni / 1060 km / 150° / SŠE /). To je do sedaj edina najdba pri nas obročkane divje grlice na tujem.

3. Vijeglavka *Jynx torquilla*, LJUBLJANA 191288.

Na ornitološki postaji na Vrhniki jo je obročkal Brane Lapanja 29. avgusta 1989. Na FINSKEM, v kraju Muinosämki, so jo ponovno ujeli in izpustili v času gnezdenja 17. junija 1990 (292 dni / 1978 km / 21° / NNE). To je do sedaj edina najdba pri nas obročkane vijeglavke zunaj Slovenije.

4. Breguljka *Riparia riparia*, LJUBLJANA A 732741.

Obročkana je bila na jesenski selitvi 20. septembra 1994 na Vrhniki (Dare Šere in Borut Mozetič). Po uspešnem prezimovanju v Afriki se je v naslednjem letu vrnila na ŠVEDSKO. V gnezditveni koloniji pri kraju Simnatorp je bila ujeta 18. julija 1995 (302 dni / 1268 km / 2° / N /). Iz Skandinavije (Švedska) je bila do sedaj zabeležena samo ena najdba pri nas obročkane breguljke.

5. Kmečka lastovka *Hirundo rustica* LJUBLJANA A 460934.

Kot prvoletno lastovko jo je 30. avgusta 1990 na Ormoškem jezeru obročkal Rajko

Koražija. 19. aprila 1997 je bila ta kmečka lastovka najdena mrtva na MALTI (2424 dni / 1175 km / 186°/S). Obroček na nogi je imela dobrih šest (6) let in je bila tako že v osmem (8 y) koledarskem letu življenja. Pri nas obročkane kmečke lastovke so bile ponovno ujete v naslednjih državah Afrike: ALŽIRIJA (3), MAROKO (3), ZAMBIJA (1), ZAIRE (3), CENTRALNOAFRIŠKA REPUBLIKA (4), NIGERIJA (12) in JUŽNOAFRIŠKA REPUBLIKA (3). Dve kmečki lastovki sta bili vnovič ujete tudi v IZRAELU (2).

6. Drevesna cipa *Anthus trivialis*, LJUBLJANA A 644336.

V času jesenske selitve je bila obročkana 3. septembra 1993 na ornitološki postaji Barje pri Ljubljani (Dare Šere in Bogdan Vidic). Po uspešnem prezimovanju je bila najdena mrtva (zaletela se je v okensko steklo) v kraju Jauhosaari 20. maja 1995 na FINSKEM (625 dni / 1680 km / 18° / NNE). Do sedaj je to edina najdba pri nas obročkane drevesne cipe in pozneje dobljene na tujem.

7. Siva pevka *Prunella modularis*, LJUBLJANA A 789537.

Med jesensko selitvijo jo je obročkal Brane Lapanja v Šebreljah pri Cerknem 11. oktobra 1995. 22. julija 1997 je bila mrtva najdena na FINSKEM. To se je zgodilo v kraju Rikkaranta (651 dni / 2077 km / 26° / NNE). To je najdaljša (2077 km) ugotovljena pot v Sloveniji obročkane sive pevke.

8. Taščica *Erithacus rubecula*, LJUBLJANA A 687142.

Obročkal jo je Stane Kos 27. marca 1994 ob Ljubljani na Ljubljanskem barju. Na NORVEŠKEM je bila najdena mrtva v kraju Hjellum 15. junija 1994 (79 dni / 1657 km / 352° / N). To je ena redkih najdb taščice s severa Evrope. Številne najdbe v Sloveniji obročkanih taščic so bile zabeležene po vsem Sredozemlju.

9. Taščica *Erithacus rubecula*, LJUBLJANA A 504872.

Na ornitološki postaji na Vrhniku je bila 1. oktobra 1995 med selitvijo obročkana prvoletna taščica (Dare Šere in Andrej

Bibič). Čez dva meseca in pol, to je 15. decembra 1995, jo je ujel do sedaj neznan mladenič v kraju Ighil pri Tizi-Ouzou v ALŽIRIJI (75 dni / 1333 km / 219° / SW). To je prva najdba v Sloveniji obročkane taščice in pozneje ujete v severni Afriki.

10. Mali slavec *Luscinia megarhynchos*, LJUBLJANA A 687875.

V Dobrunjah pri Ljubljani je Jože Bricelj ml. obročkal malega slavca 26. avgusta 1994. Na otoku Aire (otočje Baleari) v ŠPANIJI so ga ponovno ujeli ter izpustili med spomladanskim vračanjem 29. aprila 1995 (247 dni / 1087 km / 226° / SW). Tudi to je do sedaj edina najdba v Sloveniji obročkane malega slavca na tujem.

11. Šmarnica *Phoenicurus ochruros*, LJUBLJANA A 696965.

Na Vrhniku jo je obročkal Pavle Štirn 7. avgusta 1994. Že 14. novembra 1994 so jo mrtvo našli na jugu FRANCIJE (99 dni / 752 km / 243° / WSW). To je edina najdba pri nas obročkane šmarnice in kasneje ugotovljene na tujem.

12. Bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*, LJUBLJANA A 783320.

To prvoletno bičjo trstnico je obročkal Brane Lapanja 7. septembra 1995 na Ornitološki postaji Vrhnika. Po dveh uspešnih prezimovanjih v Afriki so jo spet ujeli in izpustili 8. maja 1997 v kraju Bäckén na ŠVEDSKEM (610 dni / 1513 km / 5° / N). Ena glavnih selitvenih poti skandinavskih bičjih trstnic poteka ravno prek Slovenije. Zato so najdbe pri nas obročkanih bičjih trstnic na severu ali obratno zelo pogoste.

13. Srpična trstnica *Acrocephalus scirpaceus*, LJUBLJANA A 835484

Na Ormoškem jezeru jo je obročkal Iztok Vreš 30. julija 1997. 20. septembra 1997 je bila vnovič ujeta in pozneje tudi izpuščena 30 km vzhodno od kraja Tobruk v LIBIJI (51 dni / 1757 km / 157° / SSE). To je prva najdba pri nas obročkane srpične trstnice v Afriki.

Slika 1: Nekaj zanimivih najdb v Sloveniji obročkanih ptičev (številke ustrezajo vrstnemu redu v besedilu)

Fig 1: Some interesting recoveries of birds ringed in Slovenia (numbers corresponding to those in the text)

14. Mlinarček *Sylvia curruca*, LJUBLJANA A 600288.

Na ornitološki postaji na Vrhniki je bil ta odrasli mlinarček obročkan 14. septembra 1992 (Rudi Tekavčič in Andrej Bibič). Angleški obročkovalec ga je ponovno ujel 26. maja 1996 pri kraju Puttenham v ANGLIJI (1352 dni / 1271 km / 294° / WNW). Selitvena pot mlinarčkov, ki se selijo iz zahodne Evrope proti jugovzhodnim predelom Evrope in nato prek male Azije v Afriko, namreč poteka prek Slovenije. Najdba tega mlinarčka v Angliji je zanimiva tudi zato, ker je bil že najmanj v šestem letu (+6y) življenja.

15. Rjava penica *Sylvia communis*, LJUBLJANA A 548411.

Ob Cerkniskem jezeru jo je kot odraslo samico obročkal 1. maja 1993 Jože Gračner. 13. septembra 1994 jo je v kraju Sidi Barrani v EGIPTU ustrelil lovec (499 dni / 1863 km / 147° / SSE). To je naša prva in edina najdba rjave penice v Afriki.

16. Vrtna penica *Sylvia borin*, LJUBLJANA A 437371.

V času spomladanskega vračanja vrtnih penic iz tropske Afrike jo je 15. maja 1990 pri Mariboru obročkal Rajko Koradžija. Še isto leto so jo ruski ornitologi ponovno ujeli, in sicer 16. avgusta 1990 v kraju Nikolovski v RUSIJI (92 dni / 1917 km / 30° / NNE). To je druga najdba pri nas obročkane vrtnice v Rusiji.

17. Črnoglavka *Sylvia atricapilla*, LJUBLJANA A 708995.

V Partah na Ljubljanskem barju jo je 8. septembra 1994 obročkal Bogdan Vidic. 20. novembra istega leta je bila ta črnoglavka mrtva najdena pri Tarragoni v ŠPANIJI (73 dni / 1205 km / 239° / WSW). Najdbe prezimujočih pri nas obročkanih črnoglavk se razprostirajo od Španije na jugozahodu in prek Malte ter Grčije do Sirije in Libanona na vzhodu.

18. Vrbja listnica *Phylloscopus collybita*, LJUBLJANA R 4420.

V času jesenske selitve je to vrbjo listnico obročkal Stane Kos, in sicer 17. oktobra 1993 ob Ljubljani na Ljubljanskem barju. V času prezimovanja, to je 21.

januarja 1995, so jo ponovno ujeli in izpustili pri Barceloni v ŠPANIJI (461 dni / 1079 km / 241° / WSW). To je druga najdba pri nas obročkane vrbje listnice v Španiji.

19. Kovaček *Phylloscopus trochilus*, LJUBLJANA A 483241.

25. septembra 1990 je bil ta prvoletni kovaček obročkan na Ornitološki postaji na Vrhniki (Rudi Tekavčič in Andrej Bibič). 7. junija 1992 je bil mrtev najden na dalnjem severu NORVEŠKE pri kraju Sortland (621 dni / 2527 km / 1° / N). Po razdalji med krajem obročkanja in krajem najdbe na severu (2527 km) je to "najdaljša" najdba te vrste. Na osnovi naših in tujih najdb v Sloveniji sklepamo, da vsi ti kovački izvirajo iz Skandinavije.

20. Rumenoglavi kraljiček *Regulus regulus*, LJUBLJANA A 497496.

4. novembra 1990 je prvoletno samico obročkal na Pohorju Izток Vreš. Že 14. maja 1990, to je v času gnezdenja, je bil ta kraljiček mrtev najden na otoku Sylt na skrajnem severu NEMČIJE (192 dni / 1017 km / 331° / NNW). Kljub temu da v zadnjem času namenjamo veliko pozornosti obročkanju rumenoglavih kraljičkov, je to šele druga najdba te vrste zunaj Slovenije (prva najdba našega rumenoglavega kraljička je bila v južni Nemčiji).

21. Velika sinica *Parus major*, LJUBLJANA A 669220.

To veliko sinico je v Šebreljah pri Cerknem 1. novembra 1993 obročkal Brane Lapanja. 3. junija 1994 so jo na POLJSKEM v gnezdu ujeli poljski ornitologi (215 dni / 610 km / 33° / NNE). To je že tretja najdba velike sinice iz Poljske. Druge najdbe so še iz Češke, Slovaške in Madžarske.

22. Škorec *Sturnus vulgaris*, LJUBLJANA 10935.

Prvoletnega škorca je na ornitološki postaji na Vrhniki 3. avgusta 1994 obročkal Peter Grošelj. Že 5. novembra istega leta pa je bil ujet v kraju Guercif v MAROKU (94 dni / 1979 km / 223° / SW). To je v zadnjem času edina najdba našega škorca v severni Afriki.

23. Lišček *Carduelis carduelis* , LJUBLJANA A 454524.

4. septembra 1990 je tega liščka obročkal Ivan Lipar v Slovenski vasi na Dolenjskem. 18. novembra 1990 so ga ponovno ujeli pri Tirani v ALBANIJI (75 dni / 640 km / 143°/SE). Do sedaj so bile najbolj pogoste najdbe v Sloveniji obročkanih liščkov vzdolž jadranske obale in otokov na Hrvaškem. To je druga najdba v Sloveniji obročkanega liščka v Albaniji.

24. Repnik *Carduelis cannabina* , LJUBLJANA A 546074.

Mladega repnika je obročkal Jože Gračner 29. julija 1992 pri Škofljici na Ljubljanskem barju. V času prezimovanja, to je 1. januarja 1993, so ga vnovič ujeli v kraju Munxar na MALTI (155 dni / 1103 km / 181°/ S). Za nas je ta najdba zelo zanimiva zato, ker je bil osebek obročkan v poletnem času, ko pri nas še ni preletnih repnikov. Še dodatno pa je zanimiv datum najdbe, to je čas prezimovanja.

25. Čížek *Carduelis spinus* , LJUBLJANA A 266104.

Čížka je obročkal Borut Mestinšek 11. oktobra 1987 na Brdu pri Ljubljani. 14. januarja 1990 so ga ustrelili v okraju Senakskiy v GRUZIJI (nekdanja ruska republika), (825 dni / 2563 km / 108°/ ESE). O tej izredno zanimivi najdbi z območja Kavkaza smo bili obveščeni šele v letu 1996. Najdbe pri nas obročkanih čížkov so razpršene praktično po vsej Evropi od Portugalske do Skandinavije ter prek Ukrajine do Bolgarije. Čížka z našim obročkom so ujeli celo v Maroku.

26. Trstni strnad *Emberiza schoeniclus* , LJUBLJANA A 688431.

V Bizoviku pri Ljubljani je Jože Bricelj ml. 3. novembra 1993 obročkal prvoletno samico trstnega strnada. 28. aprila naslednjega leta je to samico ujela mačka v kraju Katokumpu na FINSKEM (178 dni / 2012 km / 23°/ NNE). To je do sedaj edina najdba trstnega strnada z našim obročkom na Finskem. Večina najdb te vrste je bila do sedaj iz Švedske.

SUMMARY

The article contains a list of 26 most interesting foreign recoveries of birds ringed in Slovenia, mainly in the last ten years. Presented and explained are the recoveries belonging to the following species: White Stork, Turtle Dove, Wry-neck, Sand Martin, Barn Swallow, Tree Pipit, Hedge Accentor, Robin, Rufous Nightingale, Black Redstart, Sedge Warbler, Reed Warbler, Lesser Whitethroat, Common Whitethroat, Garden Warbler, Blackcap, Chiffchaff, Willow Warbler, Goldcrest, Great Tit, Common Starling, Goldfinch, Linnets, Siskin and Reed Bunting. For each species the author presents, apart from some basic factographic data, the number of days elapsed from the day of ringing to the day of recovery, distance between places in kilometres, as well as direction of migration route in degrees and cardinal points.

Dare Sere, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, SI-1000 Ljubljana

